

MŪSU PASTOGĖ

XXVIII-ji metai

Australian Lithuanian Weekly "Our Haven"
Registered for posting as a newspaper category B

Kaina/Price 50 c.

8.8.1977 Nr. 31 (1493)

PASAULIO POLITIKOJE

JAV prez. Carterio administracija paskelbė, kad pasirošiusi parduoti ginklų Egiptui, Sudanui ir Somalijai, kurios anksčiau buvo susidraugavusios su Sovietų Sąjunga. Lėšas, kaip atrodo, tam skiria turtinga provarietiška Saudi Arabija. Šis numatymas parduoti vien Egiptui už 178 mil. dol. įvairių ginklų, įskaitant karo transporto lėktuvų, aiškinama kaip priemonė išstumti iš tų kraštų Sovietų įtaką. JAV armijos, laivyno ir aviacijos 8 asmenų komisija numato aplankyti Sudaną. Carterio vadovybė deda pastangų ginklų prekyboje nukonkuruoti sovietus strateginiai svarbioje Afrikoje. Kai kas stebisi, kad Carter nuėjo kitu keliu, negu jis dar neseniai žadėjo palytis, jog Amerikai reikia atsisaityti ginklų pardavėjo rolės, ypatinai Afrikai. Somalija dar neseniai buvo Sovietų ginklų pirkimo klientė. Etiopija gi dar praeitais metais buvo JAV klientė, kol nebuvo ten marksistinio-komunistinio režimo. Dabar tarp Etiopijos ir Somalijos vyksta kovos ir Somalijos remiamų sukilčių rankose atsidūrė, kovotojų žinomis, beveik trečdalis Etiopijos, prezident Ordgeno sritis. Nuostabu, kad dabar rusai ėmė treniruoti Etiopijos armiją, o nuo rusų atsimesios Somalijos armija turi gerai treniruotą 25.000 karių su 250 šarvuotųjų ir pastatytus aerodromus. Sovietai su Somalija gerokai praktikuoja. Lįsti į svetimus kraštus nemaža grąžiai kainuojanti rizika. Bet už tai moka ne valdanti klika, o sovietų jų okupuotų kraštų pavaldiniai savo žemu gyvenimo standartu. Saudi Arabija suvaidino gerą vaidmenį savąja finansine parama, "atstumdama" Somaliją nuo rusų. Ji bijo, kad rusai po kiek laiko turėtų savo kontrolėje visą Raudonąją jūrą Afrikos "rago" strategija.

Tačiau JAV ginklų pardavimui arabams, ypatingai Egiptui, labai palanki Izraelis. Jo nuomone, arabai gauna ginklų būsimam karui prieš Izraelį ir kad ginklų pardavimas sudaro kliūtį greičiau pasiekti taiką su arabais. Bet tai irgi savos šalies propaganda, nes jie patys linkina padėti savo veiksmais. Trumpai po Beginio sugrįžimo iš Vashingtono paaikšėjo, kad Beginio vadovybė nusprendė oficialiai prižiūrėti leidimą egzistavimui trijų grupinių apgyvendinimo gy-

Melbourn Dainos Sambūris su dirigente p. D. Levickiene (vidury). Sambūrio metinis koncertas įvyksta rugpjūčio 28 d. sekm., 3 val. Melb. Lietuvių Namuose.

venviečių, istaigtų okupuotame Jordano upės vakariniame krante, ką JAV smarkiai sukritikavo, kaip kliūtį taikos pasitarimams su arabais, taigi ir būsimai Ženevos konferencijai.

Vakarinių sąjungininkų žvalgyba paskelbė, kaip Sovietų povandeniniai laivai "šturmavo" Atlantą. Apie šimtas povandeninių laivų užtvindė neseniai Atlanto vandenyną, rodydami savo galybę. Jų didelis skaičius karo laivų ir tolimų distancijų karo lėktuvų sujaukė NATO sekimo sistemą, kuri buvo perskysta ir negalėjo visko susekti ir apglėbti. Niekada dar nebuvo tokios Sovietų jėgos galybės tarp Amerikos ir Europos, kaip ši kartą. JAV ir britų povandeniniai laivai dėl neužtektino skaičiaus negalėjo sėdėti visiems rusų vienetais "ant uodegos". Pažymėtina, kad 40 povand. laivų sukinėjosi ir pietus nuo Islandijos, kur JAV lai-

vai turėtų priplaukti su kariais ir ginklais jeigu kiltų Rytų-Vakarų karas. Dabar sąjungininkų štabai turėtų daug ką pergaltoti. Betgi neaišku, kodėl rusai šį kartą iš savo pusės parodė kai kuriuos savo planus? Didieji bombonešiai buvo čia ir manevrų sritis atskridę iš Murmanskio bazių. Dauguma laivų buvo iš tos klasės, kuri skirta puolimui.

Pakistaną valdą kariškiai — vadai, įvykdę liepos 5 d. perversmą, išleido iš arešto buv. min. pirmininką Bhutto, kuris pasakė, kad nežiūrėtų prieš jį nukreiptų priekaištų, tauta yra su juo.

Spalio 18 d. įvyks nauji valdžios rinkimai. Armijos perversmas įvykdytas dėl 4 mėn. neramumų, kilusių po rinkimų, kuriuos opozicija laiko Bhutto ir jo liaudies partijos suklatotais. Per tą laiką žuvo apie 400 žmonių. (p.a.)

KESTUTIS JOKUBYNAS DIDŽIOJOJ NEW YORKO SPAUDOJ

New Yorko dienraštis Daily News liepos 10 numeryje paskelbė Russ Braley ilgoką rašinį "A dissident cheers Carter". Rašoma apie Kęstutį Jokubyną (a soft-spoken Lithuanian), kuris gegužės mėnesį paliko Maskvą, su disidentais draugais mėnesį praleido Paryžiuje ir dabar yra atvykęs pas brolių Kanadoje.

Paminėtas Jokubyno septyniolikos metų kalinimas Sovietų Sąjungoje ir surašyti jo atsakymai į aštuonis klausimus, kurie daugiausia liečia JAV prezidento Carterio akciją žmogaus teisių reikalais ir kokie atgarsiai SS valdžios sluoksniuose ir disidentų tarpe. Be kita ko, Jokubynas pažymėjo, kad Vakarai neturėtų užmiršti Pabaltijo valstybių (Lietuvos, Latvijos ir Estijos), kurios 1940 buvo įjungtos į SS. Esą, į pabaltiečių miestus privažiavo rusų, bet tos trys tautos, ypatingai provincijoj, išlaikė savo charakterį. Vilniuje būta daug žydų, bet dabar miestas nėra antroji Jeruzalė. Daug žydų emigravo. (Elta)

ŽINIOS

Anglijoje bedarbė plečiasi ir siekia vieną milijoną 700.000 bedarbių, kas sudaro apie 6.8% visų dirbančiųjų.

Atsižvelgiant į finansinius sunkumus Australijos fed. vyriausybė pasipriešino, kad būtų nupirktas dail. G. Braque paveikslas, vertinamas pusantro milijono dolerių. Šis paveikslas buvo numatytas pirkti dar Whitlamo vyriausybės, su kurios pritarimu buvo Amerikoje nupirktas Pollocko paveikslas "Blue Pool" už 1.3 mil. dolerių.

Pasaulio šachmatininkų federacija pasipriešino Sov. Sąjungai, kad neveltų politikos bei propagandos šachmatininkų federacijos veikloje. Rusija pareikalavo, kad iš šachm. federacijos būtų pašalinta Pietų Afrika, kuri nerespektuojanti žmogaus teisių. Vakariečiai tam pasipriešino ir prieš balsuojant 23 kraštai pasiūlymo, gi 28 komunistiniai kraštai su trečiojo pasaulio atstovais nubalsavo P. Afriką iš šachm. federacijos pašalinti. Federacijoje skilimas jau

faktiškai įvykęs. Šio mėnesio pabaigoje įvyks nauja šachm federacijos konferencija Nigerijoje, kur bus aptariama ir žmogaus teisių klausimai.

Liepos 15 d. dingo be žinios Griffith miesto gyventojas (N.S.W.) Mackay aktyvus liberalų partijos veikėjas ir aršus kovotojas prieš narkotikus. Prileidžiama, kad jį pagrobė o gal ir nužudė narkotikų platintojai. Yra sudaryta apie vieno milijono dolerių premija, kas suteiks apie jį žinių. Mr. Mackay laikomas žuvusiu.

Sov. Rusija pareikalavo iš Japonijos apie 10 mil. dolerių už lėktuvo sugadinimą, kuriuo pereitų metų pabaigoje sovietų lakūnas Belenko buvo pabėgęs ir nusileido Japonijoje. Lėktuvas buvo vienas iš rusų naujausių konstrukcijų ir jį japonų bei amerikiečių ekspertai išardė ir ištyrinėjo, o laužą gražino sovietams. Sovietų pretenzijas apmokėti už lėktuvą japonai atmetė. Lakūnas Belenko įkurdintas Amerikoje atskleidė daug karinių sovietų paslapčių.

ADIJO LAIDOS LIETUVIŲ KALBA

AUSTRALIJOJE

DNEY Stotis 2EA 800 kHz
Pntradieniais 1.30 - 2 val. p.p.
Pnčiadieniais 2 - 2.30 val. p.p.
NBERRA Stotis 2XX 1010 kHz
Pnrtvirtadieniais 8 - 8.30 val. vak.
ELAIDE Stotis 5UV 530 kHz
Pnkmadieniais 1 - 1.30 val. p.p.
Pnštadieniais 9.30 - 10 val. ryto
(kas antrą savaitę)

Verta prisiminti

Žmogaus teisių problema šiandien yra dėmesio centre. Vargu ar kada anksčiau istorijoje buvo parodyta tiek susirūpinimo paskiro žmogaus teisėmis, kaip kad šiandien. Kovoja už tas teises darbininkai, kad jie nebūtų per daug išnaudojami darbadaivių, kovoja ir valstybių piliečiai, kad žmogus nepasidarytų vien tik valstybės įrankiu, kur jam būtų paneigta individo teisė. Šio sąjūdžio vaisiai jau ima rodytis. Skaitome, kad diktatūriniai, ypač komunistiniai kraštai jaučia tą pasaulio opinijos spaudimą ir atleidžia griežtus varžtus, netgi vieną kitą už žmogaus teises kovojantį paleidžia iš kalėjimų arba net išleidžia į laisvuosius kraštus. Tokios kovos pasekoje buvo palengvintas gyvenimas ne vienam lietuviui tėvynėje, o kai kurie net buvo išleisti į Vakarus.

Tačiau šioje akcijoje dėmesį koncentruojant į atskirus individus išleidžiama iš akių atskiros tautos, kurių teisė nepriklausomai tvarkytis turėtų būti net labiau akcentuojama, negu individo. Individas gali būti valstybės apkaltintas asociumu, kaip koks kriminalistas, kas šiandien plačiai praktikuojama tokioje Sovietų Sąjungoje, tačiau lygiai ir kriminalistas gali prisistatyti kaip negaunąs atitinkamų teisių, kokių jis norėtų, arba dangstyti savo asociumą kaip tik tokiomis teisėmis, apie kurias kalbama Žmogaus Teisių Deklaracijoje.

Visai kitaip yra su ištisomis tautomis. Tarptautiniuose forumuose dažnai keliamos atskirų individų problemos priekaištaujant, kad persekiojama už religinius ar politinius įsitikinimus, tačiau kažkodėl aplenkiamos tautos, ypatingai imperialistiniuose kraštuose, kur vardan imperialistinių pažeidimų pavergtos tautos staciai naikinamos. Tokioje sovietinėje Rusijoje daugybė tautų yra užgniauztos, prispaustos ir skubiai rusinamos, iškaitant ir lietuvių tautą. Yra ir daugiau tautų, kurios prievarta inkorporuotos kitos tautos priklausomybėn ir jų pastangos išsilaisvinti yra jėga palaužiamos. Sakysim, tokie baskai Pirėnuose arba kroatai Balkanuose. Jeigu kalbama ir kovojama už individo teises, tai

juo labiau tos teisės pripažintinos tautomis. Šio pasaulio didieji tvarkytojai iš išibėgėjimo bruka tą laisvę primityvioms tautomis, netgi žaliu supratimo neturintioms apie valstybinę santvarką, bet nemato ar nenori matyti senų tautų su savo istorija ir kultūra, kurios akivaizdžiai galingesnio spaudžiamos ir naikinamos. Tokių brutalių klaidų, arba tiksliau sakant prekiavimų kitų tautų sąskaiton prieš porą metų padarė ir buvusi Australijos darbiečių vyriausybė, įteisindama sovietų dominavimą Pabaltijo kraštuose, nors labai gerai žinojo, kad tie kraštai ir tos tautos buvo nepriklausomos ir ne savo valia, bet raudonosios armijos jėga buvo okupuotos ir įjungtos į Sovietų Sąjungą.

Šiuo metu sukanka dveji metai nuo to gėdingo akto. Pabaltiečiai tiek čia, tiek ir visame pasaulyje šito niekad neužmirš. Ir nors dabartinė Australijos vyriausybė formaliai tai atšaukė, vis dėl to tasai Whitlamo nusilenkimas ir pataikavimas imperialistinei jėgai paliks juoda dėmę Australijos istorijoje. Nežiūrint milžiniškų plotų Australija turi atsiminti, kad ji vis tiek yra mažųjų ir beginklių tautų gretose ir atsimenant jos žemės turtus ir neapgyventus plotus yra labai viliojantis kėsnis pasaulio galingiesiems. Vietoj prekiavus kitomis tautomis Australija, kol gali, tegu pati skelbia ir kovoja už mažųjų tautų teises, kokias ji pati turi šiandien. Mūsų visų mažųjų tautų atstovams ypač svarbu savo tautinių interesų ir pačios Australijos gerovės vardan šitai nuolat priminti. /v.k./

KNYGA APIE TAUT. DRABUŽIUS

Dailininkai Antanas ir Anastazija Tamošaičiai prieš keletą metų gavo iš Kanados valdžios (per Lietuvių Bendruomenę) piniginę paramą parengti knyga apie tautinius lietuvių drabužius.

Pernai knygos rankraštis buvo užbaigtas ir įteiktas valdžios atstovams, dalyvaujant ir Lietuvos Bendruomenės valdybos nariams. Valdžios atstovai buvo susižavėję sulaukę gausia istorine bei informacine medžiaga ir pareiškė, kad yra galimybių gauti dalinę valdžios paramą tos knygos išleidimui.

Kanadoje paskelbtas specialus vajus knygos išleidimui paremti.

Rumunijos prezidentas Ceausescu viešai pareiškė, kad jis atmeta Sovietų Sąjungos komunistų partijos vadovybę. Kalbėdamas dideliame mitinge Bukarešte, jis pasakė: „Visiškai suprantama, kad vadovaujantis komunistų centras šiandien nebegali egzistuoti“.

ALB Krašto Valdyboje

Liepos 31 d., sekmadienį, Sydneyje Liet. Klube ALB Krašto Valdyba buvo sušaukusi viešą susirinkimą, kuriame tautiečiai buvo painformuoti apie ALB Krašto Valdybos projektą inkorporuoti Mūsų Pastogę su tam tikslui steigiamą įregistruotą Sąjungą Mūsų Pastogei leisti (Mūsų Pastogę Publishing Society). Sinteresuotųjų šiuo pranešimu ir Mūsų Pastogės ateitimi susirinko gerokai virš šimtinės. Susirinkimui pirmininkavo Dr. B. Vingilis.

Prieš pradėdant susirinkimą ALB Krašto Valdybos pirmininkas prof. Dr. A. Kabaila painformavo susirinkusius apie šio susirinkimo pobūdį, pareiškėdamas kad čia vyksta tik informacinis susirinkimas be jokios įtakos Krašto Valdybos planui.

Pirmuoju kalbėtoju buvo V. Kazokas, kuris remdamasis savo ilgamečiu kaip redaktoriaus praktika kalbėjo apie leidėjo ir redaktoriaus santykius. Toliau sekė platus prof. A. Kabailos pranešimas, kuriame

A.A.
MYKOLUI NAKUČIUI

staiga mirus, jo žmonai Dr. Tamarai Nakutienei, dukroms — Dr. Jaunei, Rimtai ir Lėtai reiškiamė gilią užuojautą.

Jadvyga ir Romualdas Venclovai

Melbourno Veikloj

POLITINĖ-TURISTINĖ POPIETĖ

EVANGELIKŲ DEMESIUI

Melbourno atsargos karių "Rampov" Valdyba pakvietė p. J.P. Kedį, News Digest — International redaktorių, padaryti pranešimą iš jo 3 mėnesių kelionės po pasaulį. Be kitų klausimų pranešėjas kalbės apie J.A.V. lietuvių visuomeninę — politinę veiklą, negrų pavojų Čikagoj Market—Park, Vliko, Alto ir Bendruomenės konkurenciją, registruotą ir nerregistruotą bendruomenę ir apie Amerikos galybę ir silpnybes. Toliau seks Anglijos lietuviai ir pati Anglija, Prancūzijos lietuviai ir bolševikų įstaigų bombardavimas Paryžiuje, Vokietijos lietuviai, Vasario 16 gimnazijos krizė ir pačios Vokietijos galybė, Danija laisvės — meilės ir bekonos šalis, Švedija šiaurės ašigalio "rūro" kraštas ir apie Italijos pasirinkimą tarp Vatikano ir Kremliaus, bei politinius Vatikano koridorius.

Po pranešimo, klausimai, pasisakymai ir atsakymai. Pranešimas įvyks rugpiūčio 14 d. Melbourno Lietuvių Namuose.

Pradžią 2.30 val. Visi mielai laukiami.

V. Šalkūnas
Skyriaus pirmininkas

Melbourno Dainos Sambūris su pakilia nuotaika ruošiasi savo metiniam koncertui Liet. Namų koncertų salėje rugpiūčio 28 d. sekmadienio popietėje. Vadovaujamas jaunos dirigentės p. Danutės Levickienės, Dainos Sambūris prabils į klausytojų širdis naujom dainom ir nauja energija.

Atminkime: Dainos Sambūrio koncertas rugpiūčio 28 d. Liet. Namuose.

MIRUSIEJI

A.A. MYKOLAS NAKUTIS

Sydnejaus Lietuvių Bendruomenė aplankė staigi mirtis, amžinybėn nusinešdama diplomuotą ekonomistą Mykolą Nakutį, 68 m. amžiaus.

Liepos 27 d. apie 11 nakties velionis buvo rastas traukinyje, Strathfield stotyje. Tą dieną jis dar dirbo Sydney Liet. Klubo bibliotekoje, iš kur išėjo apie 6 val. vak. ir po 30 min. turėjo pasiekti Central stotį, bet atrodo, jis traukinyje užmigo amžinuoju miegu ir tik po kelių valandų buvo pastebėtas traukinio palydovo ir policijos. Liepos 29 d. velionis buvo sudegintas Roockwood krematoriume dalyvaujant vien tik jo šeimai.

A.a. Mykolas buvo ramaus, draugiško būdo, turėjo daug pažįstamų ir

prof. A. Kabaila pristatė ALB Krašto Valdybos projektą inkorporuoti Mūsų Pastogę, kad ji įgautų teisinį statusą. Diskusijų metu atsirado daug kalbėtojų, kurie abejojo patiekto projekto tikslingumu

Po ilgesnės pertraukos ALB Krašto Valdyba pradeda leisti prie Mūsų Pastogės informacinį anglų kalba biuletėnį "Baltic Herald", kuris būtų skleidžiamas Australijos politikų ir kitų įtakingų asmenų tarpe. Baltic Herald, kaip matysite, leidžiamas skirtingo formato, visais atžvilgiais patogesnis. Skaitytojai prašomi perduoti gautą Baltic Herald savo australams bičiuliams, kad jie susipažintų su mūsų problemomis. Kol Lietuva pavergta, kiekviena informacija kitataučių tarpe yra pozityvi kova už Lietuvą.

Pranešame Melbourno ir apylinkių lietuviams evangelikams, kad rugpiūčio 14 d., sekmadienį, 12.30 val. pamaldas laikys kun. W. Koszenas Lietuvių Namų koplyčioj Errol St. North Melbourne.

Prašome pranešti suinteresuotiems draugams ir kaimynams. Maloniai laukiame visų.

Melb. Evangelikų Parapijos Taryba

MŪSŲ PASTOGĖS SPAUDOS BALIUS

ALB Melbourno Apylinkės Valdyba maloniai kviečia visus iš artimoli į Mūsų Pastogės SPAUDOS BALIŲ rugpiūčio 27 d. Melb. Liet. Namuose 44 Errol St., Nth Melbourne. Pradžią 7 val.

Baliuje gera vakariėnė, puikiorkestras ir programa.

Įėjimas 7 doleriai asmeniui.

Melbourno pabaltiečių jaunimo rugpiūčio 19 d. Liet. Namuose rengiamas vakaras su "Tom's Mob Disco". Vakara rengia Liet. Jaunimo S-gos Melbourno Skyrius, paremtas Lietuvių Klubo.

PARYZIAUS UNIVERSITETO civilizacijos ir orientinių kalbų mokykloje sekanciais mokslo metais bus pradėta dėstyti lietuvių kalba. Dėstytoja yra pakviesta ponija Dupin, jaunystę praleidusi Lietuvoje. Jos paskaitos skiriamos studentams ir laisviems klausytojams. Paryžiaus Beaubourgo centre yra knygų apie Lietuvą ir lietuviškų plokštelių, 20 lietuvių kalbos pamokų, įrašytų į penkis magnetofono juosteles. Centro paslaugos teikiamos nemokamai.

draugų, bet buvo uždaras ir artimbičiulysčių nepalaikė. Sveikata siskundė, turėjo dar įvairių ateitplanų.

Velionis buvo geras ir susipratus lietuvis, visada sutikdavo būti rėkamas į organizacinę veiklą. Pasruoju metu buvo ALB Krašto Tautos narys ir pirmasis kandidatas Krašto Valdybą. Sydney Liet. Klubo jis vedė spaudos kioską.

Atvykęs į Australiją 1949 m. M. Nakutis sunkiai kūrėsi, nes atno tris mažametes dukras, ir žmėdirbti negalėjo. Bet ir tada jis rėkėsi gyvai bendruomenės veiklokiek laiko buvo Bankstown apyrimininku, mokytojavo šios apylinkės savaitgalio mokykloje ir būBankstowno Liet. Namų pirminku. Visos jo trys dukterys lankėbaigė Bankstowno Lietuvių savaitgalio mokyklą.

Velionis buvo gimęs Šeduvė(Panevėžio apskr.), Šiauliuose bāmokytojų seminariją. Mokytojauamas Viljampolėje lankė Kauno tversitetą studijuodamas ekonomikurią baigęs buvo Kauno mokesinspektoriaus pavaduotoju, ir vėlinspektorium. Studijuodamas klausė Neo-Lithuania korporacJis dar buvo ir Jaunosios LietuVyr. Vadovybės Blaivybės skyrivedėjas.

Velionis buvo atsidavęs savo mai, ypač buvo laimingas dukgabumais. Vyriausioji Jaunė Sney universitete baigė farmacijomedicinos fakultetus, jaunestRimta nuo 1973 m. dirba kaip lėrė Newcastle universitete, o niausioji Lėta tuo tarpu mokytoja gimnazijoje.

Ilsėkis ramybėje, mielas Mykoneilgai pasidžiaugęs savo šeim pasisėkimais ir pensininko gyvumu.

R.V.

GYVOJI ISTORIJA

(Tęsinys)

Kad laivas visai skęsta, pamatė 1940 m. birželio 15 d., kai iš rytų sovietų armija visu ruožu ėmė žygiuoti į Pabaltijį savo igulų "paremti". Kaip dera kilniems kapitonams, latvių Ulmanis ir estų Petsas lieka ant skęstančio laivo, mūsų gi Smetona pasišalina. Skonio reikalas. Ulmanis ir Petsui prieš žūnant dar reikėjo pasirašyti valstybės mirties aktus. Už Smetoną šį darbą atliko Merkys, kuris taip pat tuoj dingo be pėdsakų.

Pasitiko bėglio kelią tuo metu tik labai nedaugelis. Tai tie, kurie gerai pažinojo rusiškąjį komunizmą, kurie vadovavo krašto saugumui ar šiaip tikėjosi už savo veiksmus vietinių komunistų keršto, kai kurie turtuoliai. Šiaulių odos ir batų fabriko savininkas žydas Frenkelis dar 1939 m. išvyko į JAV. Dar keli kiti pini-guočiai į Vokietiją. Šiaip jau kiti žmonės liko tėviškėje. Pasiliko tautininkų seimo pirmininkas inž. K. Šakenis, beveik visi Smetonos ir ankstyvesnių laikų buvę ministrai, tautininkų ir jaunlietuvių vadai, buvę nepriklausomos Lietuvos gynbos generolai, Šaulių Sąjungos vadas. Liko, nors ir nesitikėjo pyragų. Ir kur bėgsi, jei vakaruose jūra, ir tik vienas sausumos kelias į Vokietiją. Į kraštą, kuris atėmė mums Klaipėdą, vienintelį uostą, kelią į pasaulį. Vokietija su Hitleriu ne draugas, o gal ir Maskvos sąjungininkas. Liko ir gen. Stasys Raštikis. Tiesa, jis tuoj nesuimamas, net paskiriamas Lietuvos kariuomenės likvidacinės komisijos nariu. Ironija — palaidoti tą kūrinių, kurį ugdei, kuriam pats vadovavai. Vėliau jis slapta pabėgo į Vokietiją. Paliko ir K. Skučas, buvęs Merkio kabineto vidaus reikalų ministras. Tapo išvežtas į Rusiją ir nugalabintas.

Kai kam 1940 m. birželio mėnesį atrodė, kad raudonoji armija atžy-

giavo tikrai tik strateginiais sumetimais, be inkorporacinių į Sovietų Sąjungą užmačių. Baigėsi nuo 1926 m. trukęs nedemokratinis, Smetonos vadovaujamas autoritetas režimas. Opoziciniai liaudininkai ir krikščionių demokratų dienraščiai birželio 15 ir 16 dienomis atspaudė vilčių neprarandančius vedamuosius. Ar tai buvo tik diplomatija, ar taip rašantieji tada tikėjo, šandien nebeatikrinsi. Krikščionių demokratų pats iškiliausias šulas kun. M. Krupavičius raštu išdėstė galimybes. Bažnyčiai itilpti naujojoje santvarkoje, taigi ir komunizme. Motyvai aiškūs — bandymas laimėti kiek galima palankesnes sąlygas religinei praktikai. Kiti ir opozicinių dienraščių viltis ir kun. M. Krupavičiaus memorandumą šandien pavadintų skęstančio griebimusi už šiaudo. Dėl memorandumo gal ir ne visai taip. Lietuva buvo stipriai katalikiškas kraštas, ir dvasiškija galėjo tikėtis, kad su Bažnyčia bent laikinai skaitysis ir komunistai. Ne visai ir klydo — kunigų per pirmuosius 1940—41 okupacijos metus procentiškai mažiausiai nukentėjo.

Nuostabiausia, kad A. Voldemaras, vienas ryškiausių mūsų politinio gyvenimo asmenybių, tik A. Smetonai iš krašto pasitraukus, ryžosi grįžti iš priverstinės egzilės Vokietijoje į Lietuvą. Sakęs, jis galis dabar būti reikalingas tautai. Bet dar traukinyje, tik Vokietijos — Lietuvos sieną pervažiavus, buvo suimtas ir uždarytas Kauno kalėjime. Kas su juo vėliau atsitiko, niekas tikrai nežino.

(Bus daugiau)

Atskleisdamas Mūsų Pastogę pagalvok, ar apmokėta jos prenumerata!

drausta tik \$ 8000) ir priešgaisrinės apsaugos reikalai.

Slaptu korespondenciniu būdu į Klubą Tarybą pririnkti: p.p. Šarūnas Morkūnas, Juozas Kalnėnas ir Genutis Žvynakis. Antrų metų kadencijai palikę p.p. Vincas Ališauskas, Algis Karazija ir Juozas Petrašiūnas.

Naujai Klubą Tarybai tenka tik palinkėti kuo geriausios sėkmės ir našaus darbo.

Ignas Alekna

Iš Melb. Liet. Klubą metinės apyskaitos (1976-77 m.) matosi, kad klubas per tuos metus turėjo 41,248.44 dol. pajamų ir 33,877.44 išlaidų, neskaitant baro. Į minėtą pajamų sumą įeina 12,000 dolerių, kurie buvo įnešti iš baro sąskaitos. Tuo tarpu baras turėjo 53,221.40 pajamų ir 38,942.78 dol. išlaidų.

Stambesnės Liet. Klubą pajamų pozicijos: salių ir kitų patalpų nuoma — \$ 12,163.00, iš baro — \$ 12,000, narių mokestis — \$ 6,175.00, likutis iš pereinamųjų metų — \$ 3,715.18, krautuvės nuoma — \$ 2,550.00 ir t.t.

GEELONGIŠKIAI MELBOURNE

Liepos 24 d. Geelongo liet. sporto klubo Vyties krepšininkai lankėsi Melbourne išbandydami jėgas su Melbourne Varpo krepšininkais.

Rungtynės vyko Albert Park krepšinio stadione. Toks kaimyninių klubų susitikimas jau tradicinis ir buvo tarsi sporto šventė tik be atitinkamų ceremonijų.

Buvo gražu stebėti berniukų žemiau 12 m. žaidynes. Jie tokie maži, kad rodos reikėtų aukštų kopėčių norint įmesti į krepšį sviedinį, bet kaip jie taikliai šaudė ir sviedinį valdė! Visą laiką veda Varpas, bet antrame kėliny svečiai pasispaudė, santykių išlygino ir žaidynės baigiamos lygiomis 36:36.

Varpo taškai: Adomavičius 8, Sadauskas 24, Basevičius 2, Liubic 2.

Vyčio taškai: M. Brenner 15, T. Bindokas 19, J. Valaitis 2.

Berniukai žemiau 18 m. žaidynės buvo gana "vyriškos". Nors ir kaip varpiečiai stengėsi išvanoti svečiams kailį, bet geelongiškiei nepasidavė ir žaidynės baigėsi 57:46 Geelongo naudai.

Daugiausia Varpui taškų surinko ir geriausiai žaidė S. Balnionis. V. Soha nepasirodė savo aukštumoje, tačiau D. Kirša puikiai žaidė prie lentos. Iš svečių žaidimo lygiu išsiskyrė D. Šutas ir K. Jomantas.

Varpo taškai: S. Balnionis 23, V. Soha 15, Kirša 4, R. Hill 4.

Vyčio taškai: D. Šutas 24, K. Jomantas 19, R. Kardas 9, Bosinek 4, Barasik 2.

Berniukų žemiau 14 m. varžybose geelongiškiei žaidė žymiai geriau ir laimėjo 27:17.

Varpo taškai: Sadauskas 2, Hare 4, Kuster 3, Keblys 2, Liubinas 6.

Vyčio taškai: J. Bindokas 3, T. Bindokas 2, M. Brenner 15, Valodka 2, Manikauskas 4.

Mergaičių žemiau 16 m. žaidynėse laimėjo Varpas 15:14.

Varpo taškai: L. Steel 1, K. Soha 2, L. Muceniekaitė 4, D. Balnionytė 4, Braniškaitė 2, Bertašiūtė 4.

SPORTAS MELBOURNE

Vytis: R. Šutaitė 8, L. Zenkevičiūtė 4, Levickaitė 2.

Merginų žaidynėse varpietės nuo pat pradžių perėmė iniciatyvą ir laimėjo 41:21.

Varpo taškai: Sidlauskaitė 14, Vyšniauskaitė 4, Liubinienė 6, Tamošiūnaitė 4, Mackevičiūtė 1, Soha 2, Pikelytė 10.

Vytis: Janšauskaitė 6, Schrederytė 2, Karpuškaitė 6, Mačiulytė 2, Zenkevičiūtė 5.

Paskutinėse žaidynėse susitiko Varpo I-ji komanda su Vyčio vyrais. Tai buvo vienos iš įdomiausių žaidynių, kur niekas nesitikėjo, kad svečiai suklyptų. Pirmieji prasiveržė varpiečiai, Vytis stengėsi išlyginti ir puslaikis baigiamas 25:16 Varpo naudai. Antrame puslaikyje Vyčio kavalieriams buvo laiko santykių išlyginti, bet Varpo dengimas buvo puikus — prie krepšio neprileido, o tolimi mėtymai ėjo pro šalį. Leknius ir Ragauskas rinko taškus be pertraukos ir taip Varpas laimi 53:30 santykiu.

Varpo taškai: R. Leknius 24, S. Ragauskas 15, P. Oželis 6, S. Vaitkus 6, M. Katilius 2, D. Liubinas, J. Liubinas, A. Pranckūnas, A. Muceniekas.

Vytis: J. Obeliūnas 5, E. Kardas 6, B. Seeley 2, P. Šutas 2, S. Karpuška 15, P. Obeliūnas, P. Bindokas, K. Jomantas, E. Gvildys.

Po gražių pasirodymų stadione sportininkai ir svečiai Liet. Namuose buvo pavaišinti užkandžiais ir šaltais gėrimais.

Varpo Klubą vardu pirm. p. Ragauskas padėkojo už atsilankymą ir pasidžiaugė, kad kaimynai geelongiškiei turi gražaus prieauglio ir galės dar ilgai bendrauti.

Vyties klubą vardu pirm. inž. Adomėnas padėkojo už priėmimą ir tokiems susitikimams šiltai pritarė. A.G.

Australijos Lietuvių Fonde

PATIKSLINIMAS

P.K. Šaulys, įmokėjęs 100 dol. auką prof. J. Marvan knygos išleidimui, M.P. Nr. 29 pažymėtas kaip melburniškis, o iš tiesų jis yra Adelaidės lietuvis. Už apsirikimą maloniai atsiprašau.

Ignas Alekna
A.L. Fondo Iždininkas

AUKOS

Pastaruoju metu A.L. Fondui aukėjo:

5 dol. — Adelaidės Apyl. Valdyba vietoj vainiko reiškiant šeimai užuojautą ir pagerbiant a.a. S. Dundą.

15 dol. — p.p. J. ir B. Lapšiai, pakeldami A.L. Fondui įnašą iki 25 dol.

10 dol. — p.p. E. ir S. Dainiai (Adel) vietoj gėlių pagerbiant mirusius a.a. S. Dundą ir J. Česną.

Aukos prof. J. Marvan mokslinės lituanistinės knygos išleidimui:

100 dol. — Melb. Lietuvių Klubas, pakeldamas A.L. Fondui įnašą iki 205 dol.

Aukos per korp! Romuvą:
100 dol. — p. Henrikas Kaladė (Melb.).

50 dol. — p. Albertas Zubras (Melb.).

30 dol. — p. Povilas Mičiulis (Melb.).

Po 25 dol. — p.p. I. ir O. Aleknai (Melb.), pakeldami A.L. Fondui įnašą iki 130 dol.

A.L. Fondo šimtininkai: p.p. H. Kaladė ir I.O. Aleknai įrašyti į A.L.F. šimtininkų sąrašą.

A.L. Fondo Valdyba, sveikindama naujuosius šimtininkus, reiškia nuoširdžią padėką visiems Fondo rėmėjams už gražias aukas. Malonu atkreipti dėmesį, kad šiame sąrašė išvardintieji melburniškiai daugumoje yra stud. korporacijos Romuvos nariai — jaunieji akademikai. Sveikintinas ir sektinas jų solidarumas ir pavyzdys. A.L. Fondo Valdyba laukia visų Australijos lietuvių — jaunųjų ir vyresniųjų jungimosi šiam svarbiam darbui įgyvendinti.

Pakartotinai primename, kad aukojusieji nemažiau 25 dol. gaus veikalą su autoriaus prof. J. Marvan įrašu.

A.L. Fondo Valdyba

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDO ĮGALIOJIMAI:

ADELAIDE - S. Dainius, 25 Manuel Ave., Blair Athol, S.A. 5084

CANBERRA - A.V. Balsys, 22 Ferguson Cr., Deakin, A.C.T. 2600

GEELONG - P. Vaičekauskas, 13 Malcolm St., Bell Park, Vic. 3215

MELBOURNE - I. Alekna, A.L.F. išdn., 50 Errol St. Nth Melbourne 3051

PERTH - prof. Z. Budrikis, 7 Hotchin St., Nedlands, W.A. 6009

SYDNEY - B. Stašionis, Liet. Klubas, 16-18 East Ter. Bankstown 2200

Frank J. Siebert

LAIDOTUVIŲ BIURAS

49 Wakefield St., Adelaide

Tel. 223 5879 veikia ištisą parą

Per pastaruosius 27 metus esame glaudžiam kontaktė su katalikiška lietuvių bendruomene

TAUTIEČIŲ DĖMESIUI

Sydnejaus Filisterių Būrelis kviečia tautiečius atsilankyti ir pasiklausyti paskaitos tema "Energijos krizė pasaulyje". Paskaitininkai p.p. Dr. D. Kairaitis ir V. Bernotas.

Paskaita įvyks rugpiūčio 14 d., sekmadienį, 3.30 val. Sydnejaus liet. Klubo viršutinėje salėje.

ŽOLINĖ

Marijos Dangun Ėmimo šventė arba mūsų Žolinė rugpiūčio 15 d., pirmadienį, privaloma šventė. Tą dieną lietuviams pamaldos Lidcombe bažnyčioje 7.30 val. vakare.

Maloniai kviečiami visi tikintieji į šv. Mišias. Bus klausoma išpažinčių.

Kun. P. Butkus

GEDULO DIENA SAO PAULO MIESTE

Birželio 9 Brazilijos veteranų mauzoliejų Sao Paulo paminėta pabaltiečių gedulo diena. Be estų, latvių ir lietuvių, dalyvavo ir kitų pavergtųjų tautų atstovai. Brazilus atstovavo deputatė dr. Dulce Salles Cunha Braga, kuri prieš kelias dienas valdžios rūmuose oficialiai priminė tragišką trijų Pabaltijo tautų padėtį (kalbos tekstas išspausdintas Diario Oficial). Ekumeninėm pamaldom vadovavo Sao Paulo arkivyskupijos ekumeninio sąjūdžio koordinatorius mons. Eladio Correia Laurini, dalyvaujant kun. Pr. Gavėnui ir latviui pastoriumi Jakob Mekšs. Giedojo lietuvių choras. Prie vėliavų, kurios supo altorių, stovėjo jaunimas tautiniais drabužiais.

Prie Nežinomo kareivio kapo padėtas gėlių vainikas Pabaltijo tautų vardu (vainiką nešė lietuvaitės).

Didysis dienraštis O Estado de Sao Paulo birželio 8 laidoj priminė gedulo dienos reikšmę ir ištiesai paskelbė Pabaltiečių manifestą, kurį pasirašė ir Pro Libertate — visų tautų, pavergtų ir kovojančių prieš komunizmą — komitetas. Manifestas yra protesto balsas prieš sovietų saualią. (Elta)

PERTH

PAMINĖTI DARIUS IR GIRĖNAS

Pertho ramovėnai iškilmingai paminėjo Darių ir Girėną liepos 16 d. Leederville salėje. Minėjimą atidarė gražiu žodžiu skyriaus pirm. K. Žuromskis, o savanoris kūrėjas p. V. Valaitis paskaitė tėvynės prisiminimų. Darius ir Girėnas buvo pagerbti susikaupimo minute. Paskaitą skaitė p. Skrolys ir dar žodį tarė didvyrių garbei p. B. Steckis. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

Skyriaus valdyba nuoširdžiai dėkoja visiems tautiečiams už dalyvavimą ir aukas, ypač p.p. Naglazams.

Po minėjimo visi jaukiai pasivaišino ir pasilinksmino.

Skyriaus valdyba

PRIMINIMAS

Nors jau metai persirito gerokai į antrą pusę, bet vis dar yra eilė Mūsų Pastogės skaitytojų, kurie užvilkinę Mūsų Pastogės prenumeratą ir ima laikraštį skolon. Maloniai norime atkreipti skaitytojų dėmesį, kad Mūsų Pastogės gerovei ir jos ateities užtikrinimui būtina prenumeratą apmokėti į priekį. Yra visa eilė skaitytojų, kurie tebėra dar skolingi ir už praėjusius metus ar daugiau. O tokie prenumeratos uždelsimai yra laikraščiu stabdis. Visi norime ir laukiame, kad laikraštis lankytų mus be kliūčių ir apsunkinimų, todėl patys šio darbo neapsunkinkime.

Suprantama, kad galima užsimiršti, o administracija, taupumo sumetimais asmeniškų paraginių nesiuntinėja, išskyrus kraštutinius atvejus. Todėl teneužsigauna skaitytojai, kad šiuo būdu šitą reikalą kartas nuo karto primename.

M.P. Administracija

Liepos 30 d. Sydnejaus Liet. Klube įvyko nuotaikingas Mūsų Pastogės subatvakaris su rateliais ir dainom, kurias pravedė Gražina Zigaitytė, O. Asevičienė ir V. Bitinas. Fantais gausi loterija praėjo gana sėkmingai. Laiminguosius numerius traukė ALB Krašto Valdybos vicepirm. p. V. Patašius. Salėje nekasdieniškas stalų išdėstymas ir žalumynais papuoštos sienos bei stalai pridavė šeimyniško jaukumo.

Australijos Lietuvių Fizinio Auklėjimo Sąjunga ir Sydnejaus Sporto Klubas "Kovas" rugpiūčio 13 dieną (šeštadienį) Sydnejaus Lietuvių Klube rengia

1977 m. Miss Kovas Balių

Gražiausios Sydnejaus lietuvaitės, turtinga loterija ir, kaip visuomet, puiki jaunatviška nuotaika. Kviečiami visi. Tikrai neapsivilsit.

Pradžia 7.30 val.

VISUR VISAIP

Dar apie 1932-sius metus sydneyškis p. Č. Liutikas, tuo metu dirbęs Šaulių "Aušros" muziejuje, buvo išvykęs į vak. Europą ir lankėsi įvairių kraštų muziejuose. Kiek artimiau buvo susipažinęs su valonų muziejumi Liege mieste Belgijoje ir grįžęs palaikė su šiuo muziejumi šiltus santykius.

Šiais metais tasai muziejus rengė specialią parodą ir pasiuntė p. Č. Liutikui kvietimą į Šiaulius dalyvauti parodos atidaryme. Šiomis dienomis tasai kvietimas, siųstas į Šiaulius, pasiekė adresatą Sydnejuje.

SYDNEJAUS LIETUVIŲ KLUBAS

16-18 East Terrace, Bankstown. Tel.: 708-1414

ŠEŠTADIENIAIS IR SEKMADIENIAIS ŠOKIAI GROJANT GOLDEN TRIO KAPELAI

Rugpiūčio 13 d., šešt.:
Sporto Klubo KOVO VAKARAS
(Miss Kovas rinkimai)

Sydnejaus Liet. Klube perkant išnešimui didesniais kiekiais duodama 10% nuolaidos už spiritinius gėrimus ir 5% už alų.

Primenama, kad šeštadienių šokių vakarais visi turi dėvėti klubo taisyklėse nurodytą aprangą

KLUBAS ATVIRAS:
pirm.-treč. 4-10 val., ketv. 4-11 val.,
penkt. 4-12 val., šešt. 2-1 val., sekm.
12.30 - 11 val.

ŠOKIAI grojant Golden Trio kapelai
šešt. 8-12 val., sekm. 6-10 val.

Antradieniais stalo tenisas
Treč. dieniais šachmatai
Ketvirtadieniais dvigubi jacksotai

VALGYKLA veikia: pirm. - penkt.
6-9 val., šešt. 6-10 val. sekm. 1-9 val.
Valgyklos vedėja G. Kasperaitienė

PADEKA

Tautinių šokių grupė "Sūkurys" reiškia nuoširdžią padėką Sydnejaus Lietuvių Katalikų Kultūros Draugijai už grupei įteiktą auką — 30 dolerių.

P.P.

Primename, kad Mūsų Pastogės spaudos Balius Sydnejuje įvyks su visa iškilme rugsėjo 24 d., šešt., Sydnejaus Lietuvių Klube. Jau dabar laikas taip susitvarkyti, kad nepraleistumėm progos jame dalyvauti.

Sydnejuje sunkiai serga ir yra nuolatinėje gydytojų priežiūroje buvęs aktyvus visuomenininkas Jonas Karitonas. Linkime sveikatos.

MŪSŲ PASTOGĖ

AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY "OUR HAVEN"

Leidžia
Australijos Lietuvių Bendruomenė

Redaktorius V. Kazokas
Redakcijos Patariamoji Komisija:
I. Jonaitis, A. Reisgys.

Redakcijos adresas: 13 Percy St.,
Bankstown, N.S.W. 2200;
Tel. 709 8395

Leidėjo ir Administracijos adresas:
Box 4558. G.P.O. Sydney 2001
Administracijos Tel. 649 9062

Prenumerata:
Australijoje metams \$ 20.00
Užsienyje paprastu paštu \$ 24.00
Oro paštu į N. Zelandiją \$ 35.00
Oro paštu kitur \$ 50.00
Atskiro Nr. kaina 50 centų

Redakcija rašinius taisy ir skelbia savo nuožiūra. Už skelbimų turinį neatsakoma.

Printed by Rotor Press Pty. Ltd.

Kviečiame visus iš arti ir toli į

MŪSŲ PASTOGES

Spaudos Balių

rugpiūčio 27 d., šešt., Melbourne Liet. Namuose 44 Errol st., Nth Melbourne

Gera vakariene, orkestras, patraukli programa. Pradžia 7 val. vak.
Įėjimas — 7 doleriai asmeniui

Melb. Apyl. Valdyba

THE HELSINKI ACCORDS AND HUMAN RIGHTS

AN ESSAY

INTRODUCTION

The Final Act of the Conference on Security and Cooperation in Europe, concluded on August 1, 1975, obligates the signatories to respect fundamental human rights — "freedom of thought, conscience, religion or belief, for all without distinction as to race, sex, language or religion" — and to act "in conformity with the purpose and principles of the... Universal Declaration of Human Rights." (1) In addition, Basket III provisions obligate the signatories to permit freer movement of peoples and exchange of information. Thus, in effect, these concerns, which are matters of internal policy of states, were made subject to an international evaluation and scrutiny, a condition on which further progress toward accommodation of different ideological systems will be based.

SOVIET VIEW

For the Soviet Union it was the political provisions of the Final Act that were of interest and an effort was made to consider this document, which explicitly was denied treaty status, a final political settlement of World War II, a claim, which was vigorously rejected by the Western signatories. As to the provisions concerning the respect for human rights, the Soviet Union sought to make them exclusively a matter of internal policy, not subject to international scrutiny. In his speech in Helsinki, Secretary General Brezhnev made this quite explicit:

"...no one should try to dictate to other peoples on the basis of foreign policy considerations of one kind or another the manner in which they ought to manage their

internal affairs. It is only the people of each given State and no one else, who have sovereign right to resolve their internal affairs and establish their internal laws." (2)

Sensing that the closed Soviet society and police state is likely to be strongly criticized on the basis of the Final Act provisions, Soviet propagandists took the offensive immediately following the signing of the document. The line was set by Georgi Arbatov, detente "does not mean the cessation of ideological struggle." In other words, the Soviet Union insists on its right to spread its own "subversion," but denies this right to others in respect to the Soviet system. It has no qualms about interfering in the "internal affairs" of South Africa or Chile for the violation of human rights by these countries, but cries interference in "internal affairs" of the Soviet Union when violations of human rights there are pointed out by Western observers and governments. The Soviet Union reserves the right to export any information it wants, but at the same time only the Soviet regime claims the right to determine what kind of information will be allowed past the Soviet borders. This is a double standard, which has been significantly elucidated by the Helsinki provisions.

The document makes the observance of human rights a mutual obligation, self-imposed, to be sure, of the signatory states. Internal policy has been made a standard for the judgement of the international behavior of states. Rightly, this has been emphasized by the Western signatories, as well as by the democratic and human rights movement in the Soviet Union itself.

Material contained in this supplement has been prepared in collaboration with the Australian Citizens' Committee for Lithuanian Rights, P.O. Box 470, Strathfield, N.S.W. 2135.

All articles appearing in this supplement may be reproduced in whole or in part without any charge or obligation.

SOVIET RECORD

What has been the record of the Soviet Union in respect to the treatment of human rights since the signing of the document? First of all, the Soviet dissidents have provided an answer from an internal perspective. The Public Group to Further the Implementation of the Helsinki Agreements in the USSR, and similar groups in the Ukraine and Lithuania, have clearly spoken in the negative. While there may have been minor adjustments in Soviet policy, reflecting the Helsinki obligations, no significant change was found in the treatment of human rights and those who demand basic freedoms. In fact, Soviet actions at the end of 1976 and the beginning of 1977 show a determined effort to stamp out dissent. The KGB threats to Academician Sakharov, the arrests of Alexander Ginzburg and Yurii Orlov, both members of the Soviet group to monitor the implementation of the Helsinki accords, the trial and conviction of Sergei Kovalev at the end of 1975, the reported arrests of two noted Lithuanian dissidents, Vladas Lapienis and Jonas Matulionis, all suggest the unchanging hard line of the Soviet regime.

POSITIVE ASPECTS

Despite the lack of progress, the Final Act may be productive of some positive consequences.

Press reports from East Germany, in addition, speak of the agreements stimulating a "restiveness" there expressed in

Continued on p. 2

DISSIDENTS' REPRESSION IN SOVIET ORBIT

1. NEW STRAINS IN SOVIET BLOC — ECONOMIC BACKGROUND

After the repression of Czech attempts to humanise "Socialism" in 1968, and the Polish strike of December 1970 which replaced Gomulka by the more national—Communist regime of Gierk, Moscow sought to deflect further political dissidents by offering better material conditions to its populations, both Soviet and satellite, largely by using Western technology and investment to boost the 5 year plan starting in 1971.

This worked, at first, well enough to raise expectations. But from January 1975 Moscow began to raise the price of its oil to Eastern Europe and squeeze onerous investment from them for pipelines etc. on Soviet territory. From 1973 on Soviet oil had been relatively cheap, while the Soviet economy was slowing down - the growth of productivity in 1976 was the lowest for 25 years. The 5 year plan for 1976 had to reduce growth targets: the failure of the Communist economic system adequately to improve material conditions, in spite of massive Western loans and technology transfers was due to built-in inefficiency, corruption, and negative motivation in the labor force.

2. SOCIAL AND POLITICAL BACKGROUND

The ideological-political precondition for use of Western resources to hold down dissidents was detente - which also had the same psychological warfare content as the previous Khrushchev slogan of "peaceful co-existence and economic competition". Brezhnev's improved version involved combining the competition with aid from the enemy on Lenin's principle that the Bourgeoisie will sell you the rope to hang them with.

Though meant to be entirely one way, detente was institutionalised at the Helsinki Conference in August 1975, encouraged "Euro-communism" in Western Europe and dissidents in Eastern Europe, including parts of the USSR.

Conflict arose between workers and intelligentsia and the Governments, and between the subordinate Governments and Moscow. Signs also appeared of ideological disagreement among the 75 Moscow oriented Communist Parties.

Euro-Communism was not meant to be for real either, but at least in Italy it acquired its own momentum. In June 1976 the East-German Party Newspaper had to publish speeches made in East Berlin by European Communists openly repudiating the Soviet Union as a model. Tactically, they had to stress absence of human rights in the Soviet Union to avoid admitting the economic failures of the system which would have entirely undercut their credibility.

Leaders of Eastern Europe Communist Parties eye the Italian model of Communism, aware that they will never overcome their difficulties if they go on copying Russia. Poland is the outstanding example of the dilemmas which have been getting worse ever since Gomulka replaced the original Stalinists after the troubles of 1956.

President Carter's initiative on human rights has put an end to the situation Moscow wanted to legitimise at Helsinki, in which it was allowed to carry what it calls 'class struggle' into the non-Communist countries, but not the other way round. As a result the latent splits came into the open even more.

3. DISSIDENTS IN THE SOVIET UNION & KGB SUPPRESSION

On 14 May 1976 Soviet intellectual dissidents formed the Helsinki Group in Moscow to monitor and report on non-observance of the Helsinki Agreement by the Soviet regime. The Conference had agreed on three so-called "baskets": interstate relations, economic, scientific and technological co-operation, and co-operation on human relations. The first "basket" required participating States to observe the rights of man and fundamental liberties, including freedom of thought, of conscience and of religion or belief. Helsinki committees also appeared in Georgia, Armenia, Ukraine and the Baltic States and published reports of violations of human

Continued on p. 3

SENATOR HARRADINE

Human Rights from p. 1

thousands of new applications to emigrate, applications supported by direct citation of the Final Act's language. Within the spectrum of unrest in Poland, following the government's hasty retreat over consumer prices last summer, a "Youth Committee for the Observance of the Helsinki Accords" has been formed in Warsaw and has begun circulating underground reports on Polish practices it finds violative of the Helsinki principles. In the Soviet Union itself, about which Andrei Amalrik told the Study Mission that audible dissidence is only "the tip of an iceberg" of popular dissent and disillusionment, the original Moscow "Public Group to Promote the Observance of the Helsinki Agreements" has been joined by an offshoot in Kiev, the capital of the Ukraine. Of the appeals for recognition and support received in the West from Soviet dissenters — religious, political, ethnic, individual — almost all base their case against the Soviet authorities on the principles and provisions of the Helsinki accords.

Continued on p. 3

Andrei Synyavski, imprisoned for seven years in the USSR for publishing his essays in the West in the 1960's, told the Study Mission members in Paris that he wept when he first read Helsinki accords, seeing them as another in a series of Western "abandonments" of the people of the Communist countries. Rereading and rethinking the Final Act, however, he said he had come to the opposite conclusion. The accords held great potential as an instrument to expand freedom in the totalitarian societies of the East. Only if they were strenuously and sincerely applied, he argued, would they promote the security and cooperation they foresaw. If they were allowed to remain a dead letter, then they would represent an abandonment of the hopes stirred in the East and a defeat for the West.

**VIGIL HOBART CITY CENTRE
JUNE 1977**

A strong and unanimous opinion was expressed that one of the Final Act's greatest contributions was to place the issue of human rights on the international agenda as a legitimate issue to be discussed in bilateral and multilateral forums. The treatment of citizens of every country is a matter with which every other signatory country may now be rightfully concerned.

CONCLUSIONS

The Soviet-led propaganda campaign is without validity but not without interest. Its very intensity reflects Communist sensitivity on

Continued on p. 4

rights. After arrest and harassments by the KGB, as of May 1977 membership of the Moscow Group (which includes the wife of famous scientist Andrei Sakharov) was reduced from 14 to 4.

Since January this year there has been an intense wave of repression of Soviet dissidents. The aim is believed to be to silence them before the Belgrade Conference meets to assess the results of Helsinki. Like the dissidents, Soviet leaders must see the results of Helsinki as a test of whether they get away with one-sided detente. But the intellectual dissidents are only part of their problem: analysts of Soviet affairs point out that the poor performance of the economy is partly due to passive sabotage by the workers: persons who left the USSR in recent years have reported even mutinies in Red Army units used to repress workers. (Note also case of warship whose crew mutinied and made for Sweden.) The present wave of repression is mainly against writers, artists and Jews. The fate of ordinary workers, soldiers etc. is unknown to the outside world.

4. EAST GERMANY

The East German regime has also been arresting and sending into exile authors and other intellectuals. In a letter to President Carter, a Professor Nitsche of East Berlin, revealed in January that 200,000 East Germans want to emigrate (in May some Russians, of German origin forced their way into the West German Embassy in Moscow, trying to emigrate to that country). The Professor stated that those seeking to emigrate from the GDR were harassed by being sacked from their jobs, being called in for interrogation etc. He also warned the free world that it ran a mortal danger if it believed the peaceful protestations of the Communists.

On 6 May 1977 to avoid Polish-type trouble following a price rise imposed by the regime, a vast operation was set in motion, involving call-up of many reservists, including men over 36, and closing of several frontier posts. The routine rotation of the one quarter of Soviet forces stationed in the GDR was also started on 22 April, instead of in early May as is usual.

5. CZECHOSLOVAKIA

In early January, it was reported that 242 intellectuals had signed a manifesto on human rights, called "Charter 77". The signatories were subjected to arrest, loss of jobs, identity cards and driving licences taken away etc. etc. As of early June, 80 of them had lost their jobs but some 700 people had signed; the remaining spokesman for the group, Professor Jiri Hajek, issued a tenth report via Vienna, demanding an end to the persecution, revision of the penal code to make it conform with international agreements of human rights etc.

6. POLAND — THE POWDER KEG

There had already been unrest in Polish ports in August 1974; prices of food were becoming increasingly unrealistic but the Government dare not put them up in spite of its financial difficulties for fear of further disorder. When it tried to do so in June 1976, the long overdue rise had to be withdrawn in 24 hours because of rioting in most industrial centres. In January 1977 a letter, signed by 1,972 people, was sent to the Polish Parliament demanding that a Commission of Inquiry, dealing with police persecution of those arrested during the riots of June 1976. This followed the setting up in September, 1976 of a "Worker Defence Committee", which stated in January that a city south of Warsaw had been "ruled by terror and lawlessness" since the riots last year.

On 29 March a group of intellectuals called for enforcement of the United Nations Convention on Human Rights which had been ratified by the Polish Government in March and the Workers Defence Committee was expanded into a movement "for defence of human and civil rights" which claimed to be a "social movement" rather than an opposition to the regime. However, members of the Workers Defence Committee have been officially denounced for maintaining links with foreigners and others have been fined, harassed, their living quarters searched etc.

On 5 December three Polish dissidents stated in London "lack of freedom, economic inefficiency, devastation of culture and lack of national independence are all intensely felt in Poland. This has given rise to a state of crisis threatening an uncontrolled explosion and this - if it occurs - may in turn bring about a Soviet invasion".

Continued on p. 4.

Baltic Herald page 3

I emphasise these are not my words but are taken from an authenticated press report of that date. God forbid that this should occur.

However, should the Soviet be tempted to launch an invasion of Poland, the situation may very well turn out differently from Hungary - with its Suez diversion.

7. CONCLUSION

The drive for the practical recognition of basic human rights and freedoms is developing momentum and is becoming a major issue. It must not be allowed to slow down. It must be given the weight of the impetus of freedom loving people throughout the world to roll on until the goal is reached.

Attempts there will be to divert the attention of the West. As well the "front" organisations (e.g. the Australia-Soviet Friendship Society and peace fronts) brand our stand for freedom as a threat to peace.

Peace does not mean the absence of that struggle essential to achieve it. Personal peace of soul cannot be achieved without a constant struggle against our own self-seeking desires.

International Peace with justice cannot be achieved without unremitting struggle to defend basic human rights and freedoms and without constant vigilance and courage to expose violations.

Address By Senator Brian Harradine - Hobart - 10th June 1977

BALTS AWAIT APOLOGY

Gough Backs Down to Plucky Tasmanian Schoolteacher

At an election meeting during the by-election in the federal seat of Bass (Tasmania) the then Prime—Minister, Gough Whitlam, launched into an attack on Balts that was neither factual nor (it appeared) calculated to win votes. The impression given by Mr. Whitlam's line was that through history the Balts had never had a nation of their own, that they only achieved nationhood during the brief interval between the two World Wars and that they were all fascists in the 1930's and (therefore presumably) the Baltic States deserve to be Soviet Russian colonies forever.

In that audience at the Launceston high—school there would have been many whose knowledge of history would have allowed them to refute with ease this rather strange interpretation of history. Only one person present, however, had the courage to do so. Tom McGlynn, a Launceston school—teacher was suddenly being reported all over Australia as having given Whitlam an on the spot history lesson and this same schoolteacher had the dubious honour of being the first school—teacher to be accused of

being a "disgrace to his profession" for (we can only assume, as Mr. Whitlam did not define the area of "disgrace") DARING to challenge the historical fantasies of none other than the Prime Minister. Any apology from Gough Whitlam is in itself a rarity so it is reprinted here if only for "historical" interest.

APOLOGY AND RETRACTION.

(reprinted from H.E.L.L.P. Assn's "Baltic News" 30/9/76.)

"At a public meeting held at Launceston Matriculation College, Tasmania, on 26th June 1975, during questions about my government's decision to recognize Soviet sovereignty over the Baltic states, I had an exchange of opinions with Mr. T.R. McGlynn, a member of the audience.

When Mr. McGlynn challenged my assertions that there had only been separate states in Estonia, Latvia and Lithuania between 1919 and 1939, that for all the previous centuries those states had been part of Sweden, Russia or Poland, and that in the 1930's they had had fascist governments, I replied "I presume you are a teacher. You should not mislead your students".

human rights issues and the legitimate prominent OSCE has given those issues in East—West affairs." (4)

In view of the recent Soviet crackdown on dissidents, the arguments about the "deterrent effect" of the Final Act is questionable. However, there is no question that the Final Act has provided the standards of evaluation of Soviet behavior for their own people, which, as the samizdat materials clearly show, seized the opportunity to make demands for greater freedom with unexpected vigor. The Helsinki accords placed the Soviet rulers on the defensive in face of the critique of their police regime by the Soviet people and the international community.

1. Official text of the Final Act: US Department of State, Conference on Security and Co—operation in Europe, Final Act, Department of State Publication 8826, August 1975.

2. Tiesa (Vilnius), August 1, 1975.

4. Report of the Study Mission to Europe to the Commission on Security and Cooperation in Europe, Washington, D.C., December 2, 1976, pp. 2—3, 6. The Study Mission was not received by Soviet bloc states and was reluctantly tolerated by the State Department.

Information prepared by the Lithuanian American Community is gratefully acknowledged.

Mr. McGlynn then said my history was in doubt, whereupon I twice asked him "Are you a teacher?". When Mr. McGlynn said that he was a geography teacher and had spent two years in Eastern Europe, I replied, "You are a disgrace to your profession".

I apologize to Mr. McGlynn for the statements I made about him at the meeting and I withdraw those statements and also any implications which may have arisen therefrom concerning Mr. McGlynn's character, credibility and professional reputation. The words I addressed to him were said in the heat of public controversy and I freely admit that they were entirely without foundation.

Continued on p. 5

Baltic Herald page 4

I accept too that, although the exchange between us took place during an election campaign, Mr. McGlynn's objections to my remarks about the history of Estonia, Latvia and Lithuania were not occasioned by loyalty to any particular political party. I also accept that his opposition was based primarily on several years study of East European and Russian history.

Because I recognize that my statements concerning Mr. McGlynn were unjustified, I have undertaken to pay the costs of his legal action against me and to pay him \$ 250.00 for damages

*Dated this 9th day of August 1976.
E.G. Whitlam.*

Mr. Tom McGlynn is a person for whom every Australian of Baltic origin (and indeed any person sympathetic to the aspirations of Baltic people) must have a special affection. Not only did he stand up for Balts (and for the truth) but he donated all of the damages paid to him by Mr. Whitlam to the H.E.L.L.P. Association. As most readers would know, the H.E.L.L.P. Assn. was formed by Balts and Australians to rectify statements, acts, accusations and false conclusions of the very type that riddled Mr. Whitlam's Launceston outburst.

It is interesting to study an excerpt from a speech that Mr. Tom McGlynn was to deliver later (Nov. 7th 1976) at the H.E.L.L.P. Association's Annual meeting in Hobart.

REASONS FOR TAKING LEGAL ACTION AGAINST MR. WHITLAM.

...At the risk of being accused that I undertook legal action frivolously, I should confess that I did not do so simply because he called me certain names. I sued him primarily because of the way in which he had been attempting to mislead the Australian public about Baltic matters, subsequent to his recognition of Soviet annexations.

...We might charitably assume that in 1974 Mr. Whitlam knew nothing about Baltic history, or, worse still, that he believed the Soviet version, or one of the many Soviet versions, depending on which Edition of the Great Soviet Encyclopaedia he had consulted. (For example, in the 1940 edition you would find that the alliance between Hitler and Stalin was conclu-

ded because both of them were "Socialist States" — that was the official Soviet reason). If so, however, — in other words if Mr. Whitlam did have very limited knowledge, or none, despite his amateur status as an historian, — what should Australians conclude as to his suitability to hold Foreign or other Ministerial office, not to mention the Prime Ministership? On the other hand, what are we to conclude if in 1974 he did know a lot about Baltic realities?

Now what is the evidence that Mr. Whitlam knew that he was wrong — apart from the fact of losing his temper with me and with many Baltic people demonstrating silently against him? When in opposition before 1973, as you all know, Mr. Whitlam very carefully cultivated migrant groups in Australia including the Baltic peoples.

Mr. T.R. McGlynn

At Auburn in New South Wales, in 1967, on the anniversary of Lithuanian independence 49 years previously, he made a speech of which I have tape-recordings. It is perfectly clear from the tape that Mr. Whitlam knows well that in mediaeval times Lithuania was a powerful independent state, greater than either the Polish or Russian states of the day. This acknowledgement, however, pre-dates his statements to me by eight years, and he has not, as far as I know, reminded the public of what he knew — or said — or read — at Auburn in 1976.

Mr. Whitlam has apologised to me for what he said about me, though not of course, voluntarily. But he has nowhere acknowledged that he was wrong or that he was misleading in the statements he made to me, the press and the Parliament about the Baltic states themselves. Unfortunately, I was

constantly told by my solicitor that the Baltic States had nothing to do with my action for defamation and that it was "plainly unreasonable of me to expect the Prime Minister of Australia to admit to the world that he was not telling the truth" before I challenged him, even if he is not telling the truth.

Now Mr. Whitlam may be the sort of person who never admits that he is wrong. However, we must give him the benefit of the doubt, and also the ALP, and also the Australian public generally, by continuing to publicise the facts. I do not really mind much whether Mr. Whitlam is the last person in Australia to know, or to acknowledge, that he was misleading the public. As long as the other 13 million of us are aware.

As for his actions, the consequences for the Baltic peoples are difficult for Australians to grasp, since white Australians have not yet been occupied by a horde of foreigners, hostile to their way of life, and also, (and I say this without prejudice), their cultural inferiors.

Primarily, their reactions were ones of shock, horror and dismay. Many elderly Baltic people may be fairly said to have had their lives embittered and their deaths, in some cases, hastened by Mr. Whitlam's action. If he did, then it was cynical, under-hand and hypocritical. Either way, he is clearly not a credit to his particular profession.

Less well known, particularly to Australians, is that thousands of Baltic people on worksites and in factories throughout Australia have been insulted, and in some cases, subjected to violence by lumpen-proletarians who took their infallible leader's pontifications about "Baltic Fascism" as a licence to abuse any and every Australian of Baltic origin.

I consider Mr. Whitlam's remark, of which I have a tape recording, that the entire populations of the Baltic states were Fascists during the 1930s, constitutes positive incitement to racial hatred and I am surprised that legal action has not been started... (end of quote).

CONCLUSION

Having read the foregoing, surely the inevitable conclusion of every fair-minded Australian must be that one more great big apology is still owing, that it is owed to all persons of Baltic origin and it is owed by the R. Hon. E.G. Whitlam. WHAT ABOUT IT MR. WHITLAM!

Time (July 31, 1972):

The harsh treatment of Lithuanian dissenters suggests that the Kremlin views the disturbances as a dangerous precedent for other non-Russian peoples under Soviet rule — notably the Latvians, Estonians, and Ukrainians — who are also showing signs of unrest.

Captive Nations Week Manifesto 1972:

No lasting peace can be achieved while 100 million East and Central Europeans are denied their inalienable right to chart their own destiny.

George Popoff, Basler Nachrichten (June 3, 1972):

Although the uprising in Lithuania was suppressed in the most brutal manner, it is a serious warning to the world and a new reminder of the nations enslaved by the Soviets by military force. They go on living their great tragedy, no matter whether there is silence about it or not. The Lithuanian protest belongs to the category of special heroism, because this is a smaller and more powerless nation than the Germans, Hungarians, Czechs or Poles. The uprising, which seeks to regain Lithuania's independence, means a threefold protest: against the

imposed Communist dictatorship, against the forcible russification, against the violation of faith and religious freedom.

Frankfurter Allgemeine Zeitung (May 26, 1972):

The Soviet government's efforts to conceal last week's Lithuanian unrest are hopeless. Now, when the entire world knows what had happened there, it is trying to deny the political character of the events. The worker who burned himself as a sign of protest in Kaunas is supposed to have been psychically disturbed; the demonstrations occasioned by the funeral were supposed to have been organized by a handful of youths with court records. The contradictions are obvious: would a madman's suicide prompt thousands to pour into the streets, especially in a state where the police, and nobody else, decides how the demonstrators must be taken care of? Under such circumstances, could several rambunctious teenagers with police records have been able to move masses of people? Finally, it is news that political police would pay interest in madmen and ordinary criminals.

• Self Determination for Baltic People • Self Determination for Baltic People •

Andrei Amalrik visits Australia

ANDREI AMALRIK, the leading Soviet dissident forced into exile by the Soviet Union last year, will visit Australia for three weeks from July 23.

Amalrik, a lean man with a piercing gaze, was first arrested in 1965.

He had considered writing plays as his main work.

He came to know many avant-garde Moscow artists and the authorities evidently believed he was facilitating the painters' contacts with foreign diplomats and journalists.

He was charged with being a "social parasite" because he did not have a permanent job.

He spent a month and a half in prison, then a year in exile on a collective farm near the Siberian city of Tomsk.

Involuntary journey....

Afterwards, he wrote *Involuntary Journey to Siberia*, a penetrating and often humorous study of his arrest and exile.

However, the work for which he is best known is his long essay entitled *Will the Soviet Union survive until 1984?*, a

grim portrayal of a stagnant society which collapses through its internal contradictions and the prospect of war with China.

For his troubles, he was again arrested in 1970, charged with slandering the Soviet state, and sentenced to three years' prison.

He contracted meningitis during a nightmare journey to Siberia, and was near death as a result of two months without medical treatment.

After imprisonment, he was exiled in the remote Siberian city of Magadan until he returned with his wife, Gyusel, to live in her one-room unit in

central Moscow.

However, Andrei Amalrik was ordered out of Moscow. Police told him he had no permission to live there.

He took a room in a nearby rural town, but was arrested when he went to Moscow to visit his wife.

Ultimately, after continuous harassment by the KGB, Amalrik was forced into exile with his wife.

He now has a teaching post at the University of Utrecht, in Holland.

Since his forced exile, Amalrik has spoken widely on the

NEWS WEEKLY

current situation in the USSR.

He said there were two dissident movements in the Soviet Union: the widely publicised intellectual dissidents, and opposition among workers, who vent their grievances through small and local acts of sabotage and violence.

The opposition among the workers is more widespread and powerful than the opposition attitudes among more educated and intellectual Soviet citizens, he said, but the worker opposition is virtually unknown abroad.

"The weakness of the two opposition movements is that they are not connected", the writer said.

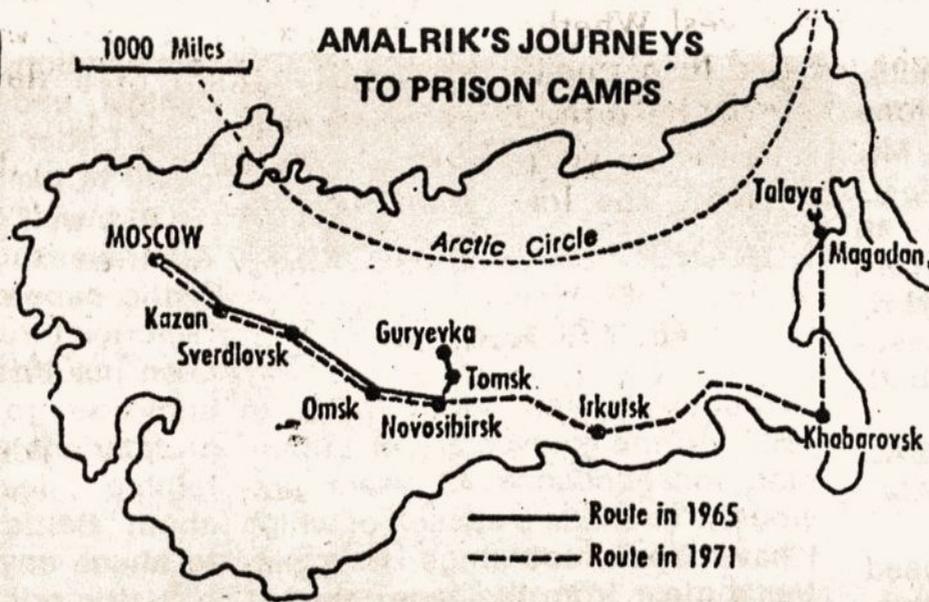
"If they should come together, then the Soviet Union would be faced with serious problems."

The struggle to achieve freedoms and human rights in the Soviet Union is gravely hampered, he went on, by an absence of a Russian tradition of freedom.

"Neither the regime nor the society at large understands what human rights are", he said, and activists fighting for human rights are pained to find themselves in conflict, not only with the government, but also with the very people for whom the rights are sought.

Reprinted from News Weekly

Baltic Herald page 6

FLAMES FOR FREEDOM

The Irrepressible Urge to Action

Romas Kalanta — a revolutionary?

Not likely. Not the quiet, 20-year old factory worker, who spent his evenings attending a Kaunas night school. He was a talented student, a religious youth. He was not known to be an agitator. A thinker, yes! Whether at work or in school, one thought seemed to permeate his whole being: lack of freedom wherever he turned. He couldn't even listen to the radio freely, or go to church when he wanted to, without risking the loss of his job.

And yet, he was not alone in feeling that way. Only a few months ago, in March, 1972, over 17,000 Lithuanians were courageous enough to send a petition to the Secretary General of the United Nations asking, pleading for help to bring an end to the severe repression of religion in Lithuania. He recalled seeing pictures of that world organization headquarters in New York, with its long row of flags — nearly 150 at the last count. But where was the flag of *his* country? Isn't his country a nation too? Lithuania, which 700 years ago extended from the Baltic to the Black Sea, a country where all the inhabitants were governed with justice, a land whose language is one of the oldest in existence, whose people are a distinct non-Slavic race, a country whose size, history, and culture merit inclusion in the world family of nations.

Freedom — there's the precious word that had been disturbing the inner peace of Romas Kalanta, worker and student, for a long time. Where is that freedom, he asks himself, if a person cannot even change his job or his place of residence without official approval? Where is that freedom, when a priest who explains to a group of his parish children the basic tenets of their faith is brought before a court and punished for

11 aids in the publication of a news journal and for that she loses her teaching position and is sentenced to three years in prison and additional years in exile?

In the spring of 1972 the president of the United States was on his way to Moscow to confer with the Soviet chiefs. But will they discuss freedom? Freedom for Lithuania? That freedom which armed Soviet might extinguished in 1940? Such were the thoughts that were haunting Romas Kalanta in the spring of 1972.

The Torch Is Lit

No one knows the torment, the urgency, the compulsion that led Romas Kalanta to a public square in Kaunas, in front of the music theatre, on the 14th of May, 1972, and there let himself be consumed by the flames while uttering a desperate cry of "Freedom for Lithuania!"

Just moments before pouring gasoline over himself, Kalanta made a speech, protesting the Soviet oppression. His listeners who happened to be in the garden of the theatre at that time, did not believe that he would really go through with the announced intention to burn himself. When they saw the flames burst out, they gasped and started screaming. Severely burnt and suffering great pain, he was picked up by an ambulance shortly and taken to the hospital, where he died about twelve hours later.

His body lay in state in his parents' home. On May 18th, the day of the funeral, a predominantly youthful crowd gathered around the house. The police, apparently afraid of a demonstration, sealed off the entrance to Kalanta's house, removed the youth's body through the back door and drove off to the cemetery, where Kalanta was quietly buried in a deserted spot between some bushes and a ravine.

Self Determination for Baltic People

Disappointed and hurt that they were unable to attend their hero's funeral, several thousand youthful demonstrators, including many students from Latvia and Estonia, their arms closely linked, went marching through the streets of Kaunas. Chanting "Freedom, freedom. Freedom for Lithuania," they headed for the police headquarters. From the Communist Party Executive Committee building across the street appeared a man urging the crowd to disperse. His speech was interrupted by screams of a woman who was being manhandled by the police, who were shoving her into a car. Someone threw a stone at the officer twisting the woman's arms behind her back. The militiamen, swinging their whips, turned on the crowd, which was then converging on the now-sacred spot in the park, many leaving flowers where Kalanta's self-immolation had taken place. A tall youth climbed on a bench

Continued on p. 8 **Baltic Herald page 7**

and, his eyes burning, in a voice trembling with excitement, addressed the crowd. Lithuania was enslaved, he said, and the young people must fight the oppressor. The speaker was followed by a second and a third, when suddenly there appeared a group of militiamen, making their way into the crowd with truncheons. But the crowd stood firm. Instead of fleeing, they started chasing the militiamen. An elderly man witnessing the scene, with tears in his eyes, exclaimed, "No, Lithuania has not perished yet. Our children are strong and courageous. They love their fatherland and are ready to sacrifice themselves for it."

On Freedom Boulevard, the city's main throughfare, the demonstrators grouped themselves in orderly ranks and, chanting the same slogan, marched toward the police headquarters. When they reached the old Garrison Church, a famous city landmark converted by the Russians into an art gallery, they were blocked by a large detachment of militia. Irrked by the delay, one of the youths deftly clambered upon a church column and hoisted the Lithuanian tricolor, the flag of independence days. "Lithuania, Our Fatherland" swelled forth from the crowd, but the anthem was left unfinished as the police surrounded them and took into custody most of the demonstration leaders.

The next day, the park was jammed with people from early morning, but the police forced them to keep moving. At 4 P.M. all those in the park grounds

were ordered to leave. When they assembled in the street, they were again confronted with the swinging truncheons. (The supply of these skull crackers was plentiful since a rush order for 1,000 of these had been placed with the Inkaras factory in the nearby suburb of Vilijampolė.) To aid the local police forces, soldiers moved in with automatic weapons and tear gas grenades. Hundreds of demonstrators were injured. At least one demonstrator and one police officer were killed. It was a day of bestial frenzy on the part of the militiamen and KGB soldiers. A policeman was seen grabbing a young woman by her long hair and pulling her to the ground without any provocation. Young men were kicked and beaten as they were jammed into the waiting vans. Even from behind closed doors came sounds of continued struggle and pain. The rioting was eventually put down by a Soviet paratroop division, although mass disturbances and arrests continued for several more days.

The Kaunas freedom riots found sympathetic reverberations for weeks afterward. At the international handball games in the capital city of Vilnius in June, distribution of anti-Soviet leaflets and the hanging of the Lithuanian flag in the streets resulted in the arrest of some 200 students. There were also two more victims of self-immolation and one other attempt that was foiled by the police.

FLAMES for FREEDOM

After a third Lithuanian died of self-immolation, the New York Times in an editorial of July 6, 1972, wrote:

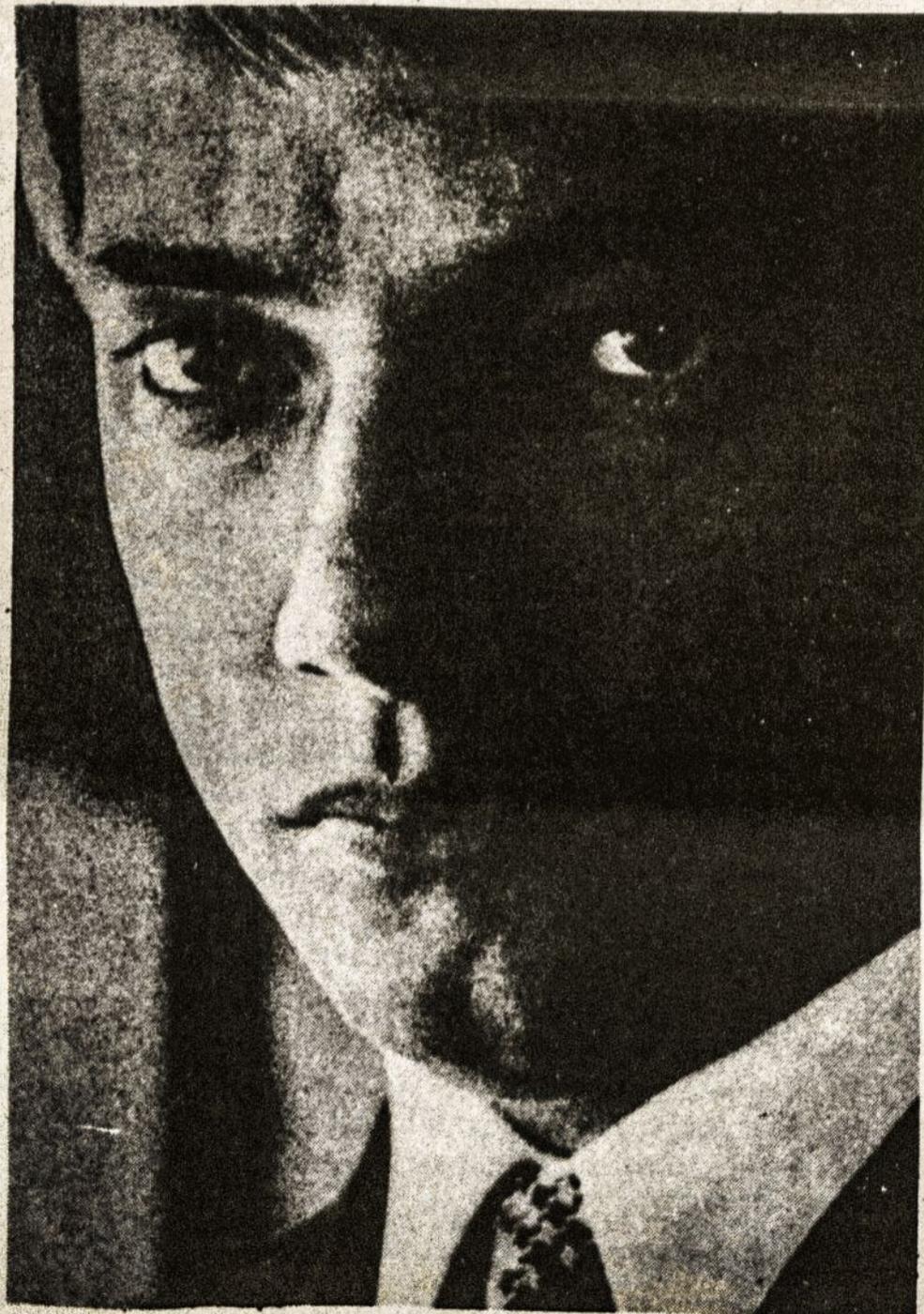
"This is the latest sobering reminder of the wave of discontent that has broken out this year in the tiny Baltic country whose independence, along with that of her two neighbors, was extinguished by Stalin more than three decades ago as one of the side dividends of the Soviet-Nazi pact. It is a measure of the desperation many Lithuanians feel that three in the last several weeks have chosen self-immolation as a means of calling world attention to their plight...

"So long as the Lithuanians protest alone, of course, Moscow has more than enough force to repress their discontent. But there is every reason to suppose that there is similar nationalist passion in the Ukraine, Georgia, Azerbaijan, Uzbekistan, Kazakhstan, and other non-Russian republics, not to mention the other two Baltic States of Latvia and Estonia. If the non-Russian minorities were ever able to integrate their activities and present a united front against russification, Moscow would have a major challenge on its hands."

The Afterglow

The entire free world, it appears, was singed by the Lithuanian youth's flames for freedom. Kalanta's cry in his final moments of consciousness was heard and understood.

Baltic Herald page 8

Romas Kalanta